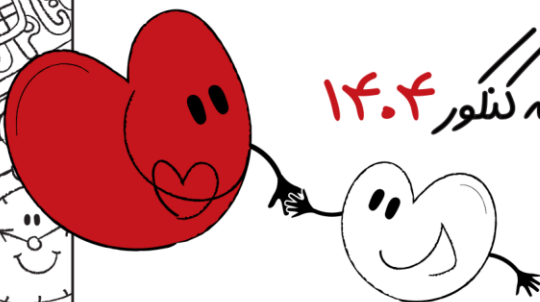

با بیا تام لند

جزوه

دوره سالانه تئور ۱۴۰۴

روان شناسی

دکتر حسین خاکساری

havenhkh

Khaksari.hossein

مقدمه ← قلمرو علم روان‌شناسی ← ارائه پاسخ علمی به سؤال‌هایی در حیطه روان و ذهن انسان

پاسخ دقیق و معتبر (بارزش) = دغدغه روان‌شناسان

نکته ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان اهمیت بسیاری دارند.

منابع کسب آگاهی و معرفت

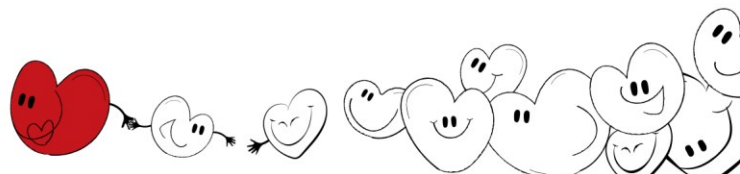
- ۱ ← استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام‌های صلاحیت‌دار ← علوم دینی
- ۲ ← سیر و سلوک و درک شهودی ← عرفان ← شخصی و غیرقابل تعمیم (دریافت درونی)
- ۳ ← روش خردگرایانه یا درک عقلی ← فلسفه ← استدلال‌های منطقی
- ۴ ← روش علمی ← علوم تجربی ← عینی و قابل تعمیم و تکرار

نکته نباید این چهار منبع را در مقابل یکدیگر قلمداد نمود؛ این روش‌ها می‌توانند تکمیل‌کننده جنبه‌های مختلف آگاهی و معرفت باشند.

علم تجربی چیست؟

علم تجربی

- ۱ ← استفاده از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری برای بررسی موضوعات مورد مطالعه
- ۲ ← بررسی رابطه بین پدیده‌های طبیعی با کمک مشاهده و سایر روش‌های دقیق

📍 **قضیه یا گزاره ← یک بیان علمی**

- ۱ ← مسئله (سؤال و پرسش) ← شروع پژوهش
- ۲ ← فرضیه ← **جمله خبری** در پاسخ به مسئله که **به صورت خردمندانه** مطرح می‌شود. ← پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله علمی براساس دانش و تجربه‌های قبلی دانشمندان و هم‌چنین با استفاده از قوه تخیلشان
پاسخ احتمالی که احتمال **تأییدش بیش تر است**
↓
خردمندانه بودن
- ۳ ← اصل یا قانون ← فرضیه‌ای که درستی آن تأیید شده
- ۴ ← نظریه (تئوری) ← مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع

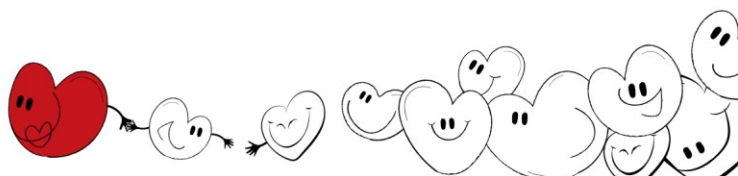
📍 **ارتباط میان فرضیه و مسئله دوسویه است**

- ← فرضیه در پاسخ به یک مسئله ایجاد می‌شود.
- ← بیان فرضیه می‌تواند سؤال‌های جدید ایجاد کند.

📍 **برای پذیرش و تأیید فرضیه‌ها (پاسخ‌های اولیه):**

- ← آزمودن پاسخ‌ها براساس مشاهدات تجربی
- ← مطابقت دادن نتیجه آزمایش با یافته‌های مقبول در علم تجربی
- در صورت عدم مطابقت و هم‌خوانی ← عدم پذیرش پاسخ یا همان فرضیه

نکته مهم معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست؛ بلکه ممکن است پاسخی که امروز مورد قبول است، پس از مدتی به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی و یا به دلیل تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان، کنار گذاشته شده و نادرست تلقی گردد.

یک نمونه:

به این مسئله توجه کنید: «گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟» گذشت زمان و استفاده نکردن از مطالبی که وارد حافظه شده است، دوام آن‌ها را کم‌رنگ می‌کند. با توجه به این تجربیات، پاسخ اولیه‌ای به سؤال فوق می‌دهیم:

«گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود.»

این گزاره، یک فرضیه است که برای پذیرفته شدن یا رد شدن، نیازمند آزمایش است. در صورت تأیید و پذیرفته شدن، «تأثیر گذشت زمان بر حافظه» به‌عنوان یک اصل یا قانون، در روان‌شناسی پذیرفته می‌شود.

حافظه علاوه بر گذشت زمان، تابع اصول و قوانین دیگری هم است. وقتی همه اصول حافظه کنار یکدیگر بیایند «نظریه‌های فراموشی» را شکل می‌دهند که یکی از نظریه‌های متعدد در روان‌شناسی است.

اهداف علوم تجربی (مراحل فعالیت علمی در علوم تجربی و روان‌شناسی)

۱ توصیف (چیستی) ← شناسایی دقیق، کامل و واضح پدیده‌ها

رعایت اصل بی‌طرفی علمی (دوری از پیش‌داوری و ارزش‌های شخصی)

نکته چگونگی توصیف هر دانشمند از یک پدیده تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد.

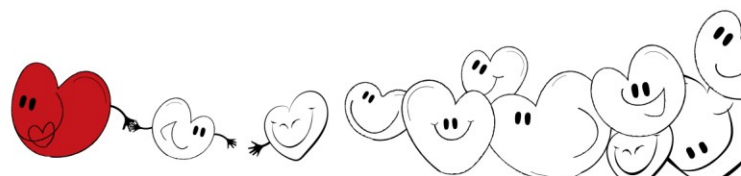
روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی غالباً تحت تأثیر: پیش‌فرض‌ها، نظریات تأییدشده در هر علم، ارزش‌ها و هم‌چنین جهت‌گیری‌های ذهن خویش قرار دارند.

۲ تبیین (چرایی) ← بیان و اثبات دلایل و علل و عوامل مؤثر در بروز یا پیدایش یک پدیده

نکته همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک موضوع یا پدیده، تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیحی وجود داشته باشد. پس نباید سایر تبیین‌های محتمل یا صحیح را رد کرد.

۳ پیش‌بینی ← شناسایی زمان و موقعیت پدیده ← نگاه به جلو و آینده‌نگری

۴ کنترل ← مهار پدیده

پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های روان‌شناختی **سخت‌تر** و با **دقت کم‌تر** نسبت به سایر علوم تجربی است.
 زیرا توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی دشوار و پیچیده است.

هرچه توصیف و تبیین روشن‌تر و دقیق‌تر – در نتیجه ← پیش‌بینی و کنترل آسان‌تر و دقیق‌تر

چرا توصیف و تبیین پدیده‌ها در روان‌شناسی دشوار است؟

- ۱ انسان و رفتارهای او دارای ابعاد و ویژگی‌های مختلف و بسیار پیچیده‌ای است.
- ۲ انسان علاوه بر جسم، دارای ابعاد غیرجسمانی هم است که ارتباط تنگاتنگی با بدن دارد.
- ۳ پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر **علل و عوامل متعدد و متنوع هستند.**

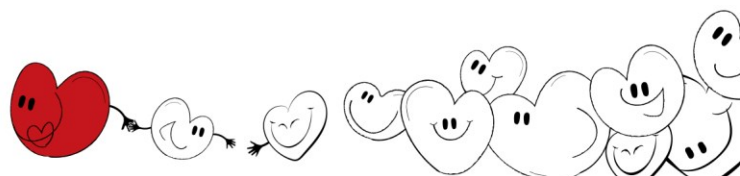
● **روش علمی** (تجربه) ← رکن اساسی = مشاهده و تجربه ← تنها در حیطه امور مشاهده‌پذیر با حواس پنج‌گانه قابل اجرا و معتبر می‌باشد.

برای کسب دانش و معرفت درباره پدیده‌های **غیرقابل مشاهده** ← تبیین‌های مستند به دیگر منابع معرفتی

نامحسوس

● با این وجود، برخی دانشمندان علوم تجربی، در این زمینه دچار اشتباه می‌شوند. آن‌ها با ورود به حیطه موضوعاتی که امکان مشاهده مستقیم و تجربی آن‌ها وجود ندارد، به اظهار نظر درباره چنین موضوعاتی پرداخته و با کمال تعجب، گاهی دیگر منابع آگاهی و معرفت (عقل، دریافت درونی، وحی) یا تبیین‌های ارائه‌شده براساس آن‌ها را، نادرست معرفی می‌کنند. حال آن‌که تنها چیزی که علم تجربی در مواجهه با مسائل غیرقابل مشاهده می‌تواند ادعا کند، «نمی‌دانم» است و برای کسب معرفت و دانش درباره موجودات غیرقابل مشاهده (غیرمحسوس)، باید از تبیین‌های مستند به دیگر منابع معرفتی استفاده کرد.

● از سوی دیگر، باید به خاطر داشته باشیم که هر نظریه علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیرتجربی (یعنی سه حیطه دیگر آگاهی و معرفت) تکیه داشته و با تغییر در آن‌ها، فرضیات و نظریات مطرح شده در علم تجربی نیز تغییر خواهد کرد.

طرح مسئله

تعریف: فرآیند جستجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین
جریان هدف‌مندی اصول و روش‌ها ابهام‌زدایی، روشن‌سازی

نکته مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی ← مواجهه دانشمند با مسئله علمی منظم و قاعده‌مند

ویژگی‌ها

۱) تعریف عملیاتی: بیان **شفاف و واضح** متغیرها از طریق کمی کردن آن‌ها ← مفاهیم یکسان

قابل اندازه‌گیری

برداشت تقریباً یکسان

ضریب هوشی با عدد بیان می‌شود.

تعریف عملیاتی متغیرها و مفاهیم روان‌شناختی
دشوارتر از متغیرهای سایر علوم تجربی است.

۲) تکرارپذیری: نتایج حاصل از یک پژوهش علمی در موقعیت‌های مشابه و با رعایت همان اصول تکرار می‌شود. ← نتایج یکسان

محدودیت روش‌های علمی و تجربی در تبیین پدیده‌های انسانی ← **در نتیجه** دشوار بودن رعایت تکرارپذیری در علم روان‌شناسی

تکرارپذیری

حصول اطمینان و بالا بردن اعتبار پژوهش

تعریف عملیاتی

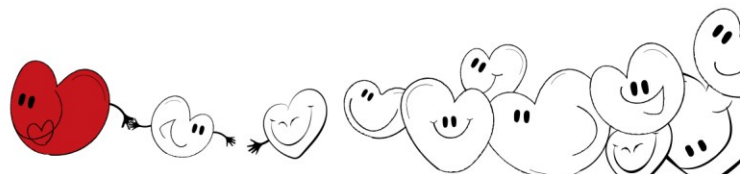
رفع ابهام و بالا بردن وضوح

دلیل؟

۱) رعایت مسائل اخلاقی

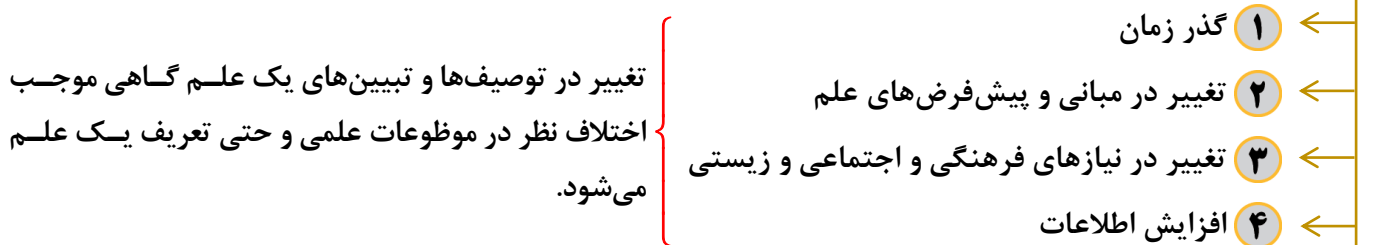
۲) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی

۳) پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان

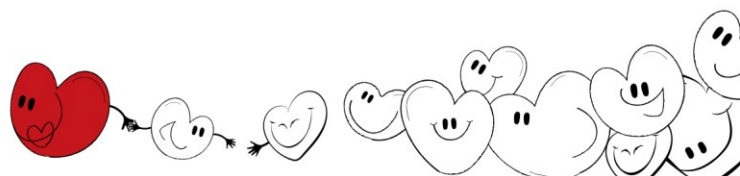
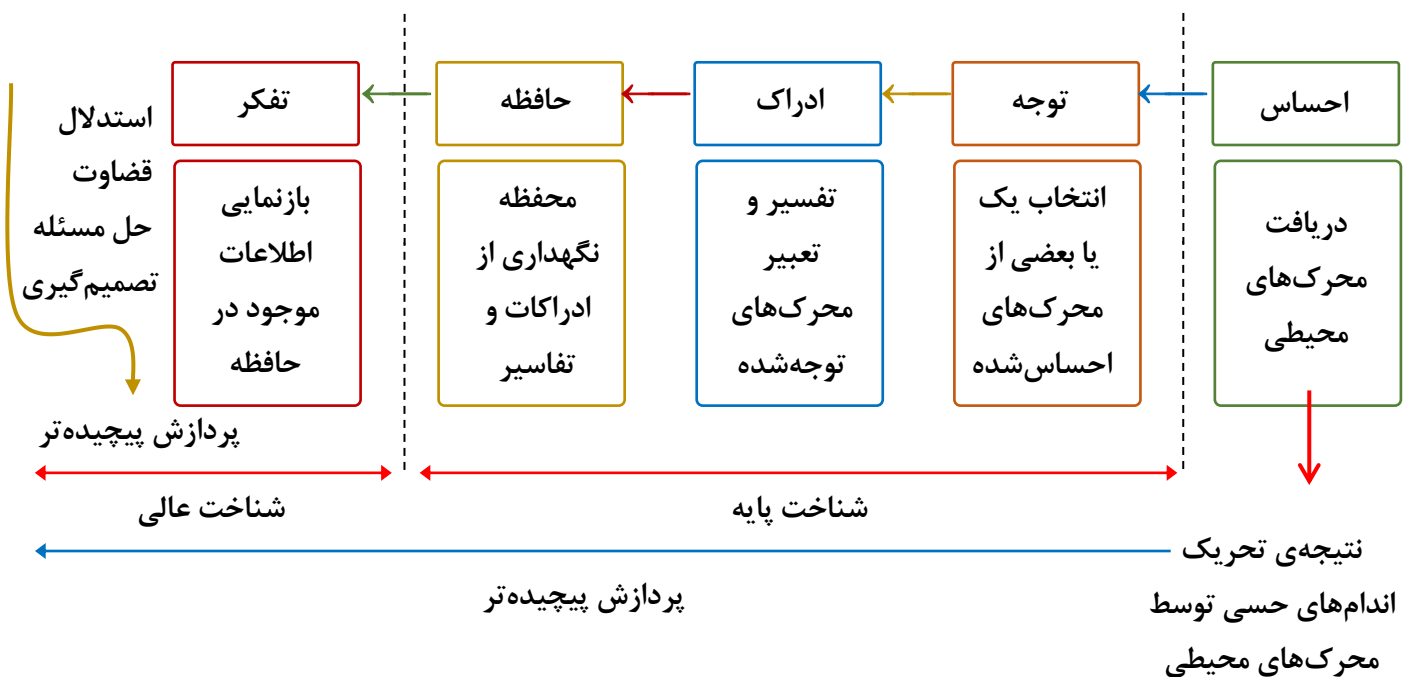
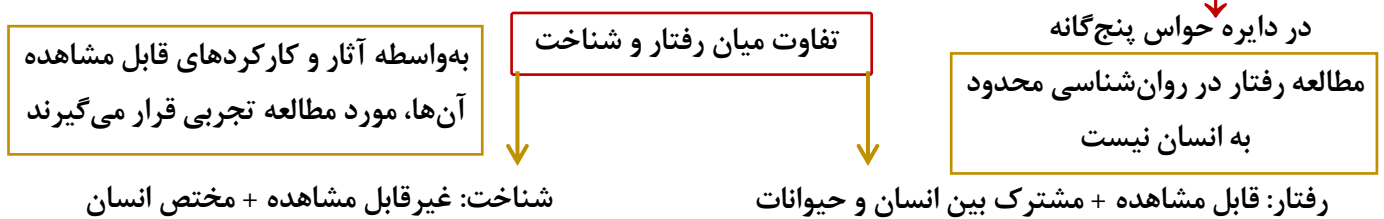

به همین دلیل، روش علمی تاکنون نتوانسته است به همه‌ی پرسش‌های بشر امروز پاسخ دهد.

① **تعریف روان‌شناسی** ← تعاریف **متعدد** و **متنوع** و **متفاوت**

← تعریف جامع ← علم مطالعه **رفتار** و **فرآیندهای ذهنی**

○ انواع پردازش (فعالیت ذهن) ← دریافت و فهم بیشتر ← انسان‌ها در پردازش به یک شکل عمل نمی‌کنند.

۱ پردازش ادراکی: براساس ویژگی‌های ظاهری مثل رنگ، شکل و... (ویژگی‌های کمی)

پردازش کودکان

۲ پردازش مفهومی: علاوه بر ویژگی‌های کمی یا حسی، تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی قرار دارد ← براساس

ویژگی‌های مفهومی و درونی شباهت‌ها و تفاوت‌ها

مثل جنس، قیمت و...

پردازش بزرگسالان

هرچه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته پایدارتر و کارآمدتر است. تصمیم‌گیری و حل مسئله

براساس پردازش مفهومی **کارآمدتر** است.

○ روش‌های جمع‌آوری اطلاعات

مشاهده: یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات و توصیف موضوعات ← رفتارهای قابل مشاهده انسان و حیوانات

هم در محیطی طبیعی و هم در محیط آزمایشگاهی [ثابت دقیق و به دور از پیش‌داوری]

پرسش‌نامه: در مواقعی که امکان مشاهده وجود ندارد.

در استفاده از یافته‌های این روش **باید احتیاط کرد.**

○ محقق از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد.

○ پرسش‌نامه‌ها باید دقیق و معتبر باشند.

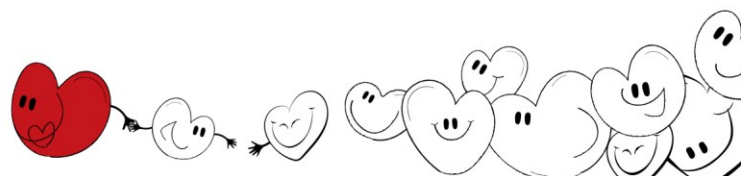
○ پرسش‌نامه‌ها به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شوند.

○ مصاحبه (گفتگوی **هدفمند** و سازمان‌یافته) ← برای اخذ اطلاعات عمیق

موضوعاتی که نمی‌توان به صورت مستقیم مشاهده نمود و یا با کمک پرسش‌نامه‌های از پیش تعیین شده

مطالعه کرد.

○ محقق در ضمن گفتگو و براساس پاسخ‌های دریافت کرده پرسش بعدی را معلوم و مصاحبه را هدایت می‌کند.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات

آزمون ← ابزار روان‌شناسی برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی ← مردم عادی بیش‌تر از هر روشی با آن مواجه می‌شوند.

نکته ۱ ← آزمون باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن طراحی شده

نکته ۲ ← در دفعات متعدد، نتایج حاصل از آزمون باید یکسان یا مشابه شود.

← ساخت آزمون بسیار دشوار است و فرآیند پیچیده‌ای را طی می‌کند.

← استفاده از آزمون‌ها باید به همراه سایر روش‌ها باشد.

← استفاده افراد کم‌تجربه از آزمون‌ها، مشکل‌آفرین است.

تست ۱ عبارات زیر، به ترتیب با کدام مورد هماهنگی دارد؟

- استفاده از ویتامین D با تقویت سیستم ایمنی بدن، شانس ابتلا به کرونا ویروس را کاهش می‌دهد.
- پزشکان و پژوهشگران حوزه سلامت در حال آزمایش برای یافتن داروی قطعی برای درمان انواع سویه‌های کرونا هستند.
- طبق تأیید سازمان بهداشت جهانی، واکسیناسیون کووید ۱۹، مرگ‌ومیر ناشی از کرونا را تا حد زیادی کاهش می‌دهد.

۱ فرضیه - مسئله - قانون

۲ مسئله - فرضیه - نظریه

۳ قانون - مسئله - نظریه

۴ فرضیه - مسئله - فرضیه

تست ۲ پاسخ پرسش‌های زیر، در جهت دستیابی به کدام‌یک از اهداف علم روان‌شناسی است؟

- الف) آیا مشکلات روانی مثل فوبیا - ترس شدید از یک شیء یا حیوان و... ریشه ژنتیکی دارد؟
- ب) آیا کودکی که در سنین خردسالی والدینش را از دست داده است، در سنین جوانی علائم اضطرابی از خود نشان می‌دهد؟

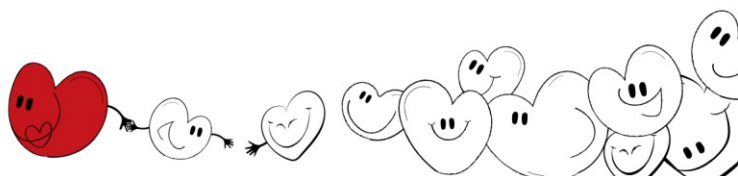
پ) چه علائمی در فرد، نشان‌دهنده وجود افسردگی در اوست؟

۱ تبیین - پیش‌بینی - توصیف

۲ کنترل - تبیین - تبیین

۳ کنترل - پیش‌بینی - تبیین

۴ تبیین - تبیین - توصیف

تست ۳ درستی «د» یا نادرستی «ن» عبارات زیر، به ترتیب کدام است؟

- پژوهش‌های روان‌شناختی، با طرح فرضیه آغاز می‌شود.
  - گزاره‌ای که پذیرش آن نیازمند آزمایش تجربی است، قانون نام دارد.
  - تعریف عملیاتی متغیر، منجر به دستیابی به یافته‌های یکسان در پژوهش‌های مختلف می‌شود.
  - بین تعداد عوامل تأثیرگذار بر یک متغیر روان‌شناختی و میزان کنترل‌پذیری آن رابطه عکس وجود دارد.
- ۱ - د - د - د - ن   ۲ - د - د - ن - ن   ۳ - ن - ن - د - د   ۴ - ن - ن - ن - د

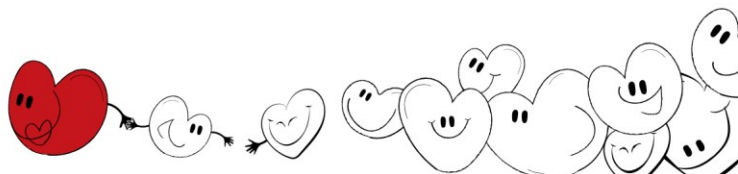
تست ۴ هر یک از عبارات زیر، به ترتیب به کدام نوع از پردازش مربوط می‌شود؟

- مسعود برای خرید خودرو، به توان موتور توجه دارد.
- فاطمه معتقد است که لباس‌های مشکی با دوام هستند.
- حسین در خرید خوراکی‌ها به نوع بسته بندی آن‌ها توجه می‌کند.
- مریم هنگام انتخاب تلفن همراه به قابلیت‌های پردازش آن توجه می‌کند.

- ۱ ادراکی - مفهومی - مفهومی - ادراکی
 ۲ مفهومی - ادراکی - ادراکی - مفهومی
 ۳ مفهومی - مفهومی - ادراکی - ادراکی
 ۴ ادراکی - ادراکی - مفهومی - مفهومی

تست ۵ هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، به کدام هدف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟

- استفاده از روش‌ها و فنون تقویت حافظه
  - ویژگی‌های حافظه کاری در نظام شناختی انسان
  - برآورد عملکرد حافظه، یک هفته پس از به خاطر سپردن مطالب
  - علل فراموشی مطالب درسی در جلسه آزمون
- ۱ تبیین - توصیف - کنترل - تبیین   ۲ تبیین - مشاهده - کنترل - توصیف
 ۳ کنترل - مشاهده - پیش بینی - تبیین   ۴ کنترل - توصیف - پیش بینی - تبیین

تست ۶

- هر یک از مثال‌های زیر به ترتیب مصداق کدام یک از ابعاد تعریف جامع روان‌شناسی هستند؟
- وقتی پدر سعید از شدت خستگی به او می‌گوید که نمی‌توانیم به پارک برویم، سعید فکر می‌کند که او را دوست ندارند.
  - سپهر پس از تجربه دزدیده شدن تلفن همراهش، هر بار صدای موتور می‌شنود، حواسش را جمع می‌کند.
  - پروین عاشق پیاده‌روی روزانه است و هر روز بعد از تمام شدن کارش، یک ساعت پیاده روی می‌کند.
  - وقتی نوزادان چند ماهه وارد خواب عمیق می‌شوند، حرکت چشمشان سریع‌تر می‌شود.

۱ رفتار - شناخت - رفتار - رفتار   ۲ شناخت - شناخت - رفتار - شناخت

۳ رفتار - شناخت - شناخت - شناخت   ۴ شناخت - شناخت - رفتار - رفتار

تست ۷

- روان‌شناسی قصد دارد با استفاده از روش علمی، رابطه بین مدت زمان ورزش روزانه با میزان فشار روانی دانش‌آموزان را بررسی کند. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟
- متغیرهای پژوهش مدت زمان ورزش، میزان فشار روانی و دانش‌آموزان است.

- برای ابهام زدایی و ارائه یک معنی واحد و مشترک، متغیرهای پژوهش به صورت عملیاتی تعریف می‌شوند.
- طبق قواعد مشخص، منحصر به فرد و مبنی بر دریافت شخصی، رابطه بین متغیرها تبیین می‌شود.
- با استفاده از مصاحبه یا پرسشنامه می‌توان متغیرها را به طور دقیق و مستقیم مشاهده و اندازه گرفت.

۱ درست - نادرست - درست - درست   ۲ درست - نادرست - درست - نادرست

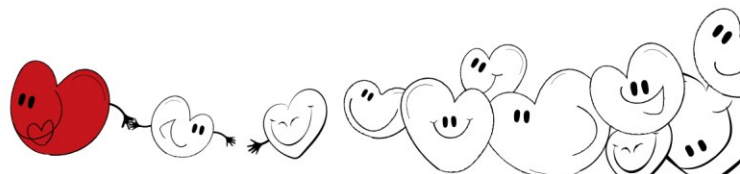
۳ نادرست - درست - نادرست - نادرست   ۴ نادرست - درست - نادرست - درست

تست ۸

- کدام عبارت، درخصوص قوانین روان‌شناسی به‌عنوان یک علم تجربی درست است؟
- ۱ اصل روان‌شناسی از ترکیب نظریه‌های مختلف به‌دست می‌آید.
  - ۲ در پژوهش روان‌شناسی پاسخ نخست به مسئله پژوهشی قانون است.
  - ۳ فرضیه‌ای که در پژوهش‌های روان‌شناسی تأیید شود، به‌عنوان قانون پذیرفته می‌شود.
  - ۴ روان‌شناسان یک اصل را به‌طور تجربی آزمون می‌کنند تا درستی آن را مشخص کنند.

تست ۹

- کدام یک از تعاریف زیر، می‌تواند تعریف عملیاتی از هوش محسوب شود؟
- ۱ نمره‌ی ارزیابی هوش دانش‌آموز براساس آزمون هوش وکسلر
  - ۲ هوش بالاتر یعنی توانایی و استعداد کافی برای سازگاری با محیط
  - ۳ شاخص هوش براساس نمودار پیشرفت تحصیلی
  - ۴ معیار هوش براساس میزان یادگیری مطالب کتاب درسی

تست ۱۰ کدام گزینه در مورد فرضیه درست نیست؟

- ۱ در فرضیه قطعیت وجود ندارد.
- ۲ در فرضیه رابطه بین موضوعات مورد مطالعه بیان می‌شود.
- ۳ فرضیه باید مورد آزمایش قرار بگیرد.
- ۴ فرضیه، یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت است.

تست ۱۱ درست «د» یا نادرست «ن» بودن جملات زیر، به ترتیب کدام است؟

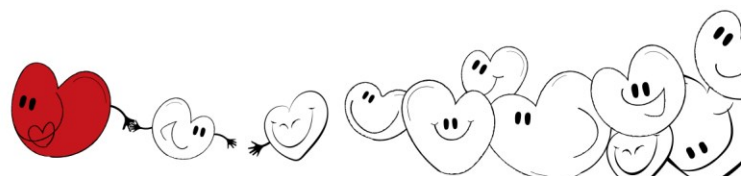
- قانون، نظامی مشخص و تابع قواعد برای طرح فرضیه است.
  - فرضیه، ابزار معتبر و پذیرفته شده برای اندازه گیری متغیرها است.
  - اصل، گزاره‌ای است که قبول یا رد آن مستلزم مشاهده تجربی است.
  - نظریه، مجموعه یکپارچه‌ای از مسئله و سؤال‌های نظری درباره یک موضوع است.
- ۱ ن - د - د - د   ۲ د - د - ن - د   ۳ ن - ن - د - ن   ۴ ن - ن - ن - ن

تست ۱۲ کدام مورد، در خصوص شناخت درست است؟

- ۱ پردازش مفهومی در یافتن بهترین راه حل برای رسیدن به هدف کارآمدتر است.
- ۲ پردازش مفهومی تنها از طریق خصوصیات کیفی محرک صورت می‌گیرد.
- ۳ توجه به محرک بالاترین مرحله شناخت ناشی از پردازش ادراکی است.
- ۴ روش پردازش ادراکی محرک‌ها در همه انسان‌ها یکسان است.

تست ۱۳ کدام مورد در خصوص پدیده‌هایی که در پژوهش‌های روان‌شناسی مورد مطالعه قرار می‌گیرند، درست است؟

- ۱ رابطه این پدیده‌ها با استفاده از مشاهدات تجربی بررسی می‌شود.
- ۲ پیش‌بینی و کنترل این پدیده‌ها به سهولت و راحتی صورت می‌گیرد.
- ۳ تبیین مشخص و واحدی در مورد علل رخ دادن این پدیده‌ها وجود دارد.
- ۴ با تعریف عملیاتی این پدیده‌ها می‌توان به راحتی در پژوهش‌های مختلف به نتایج یکسان در مورد آن‌ها رسید.

تست ۱۴ کدام یک از عبارات زیر در زمینه ارتباط بین «اهداف روان‌شناسی» درست بیان شده است؟

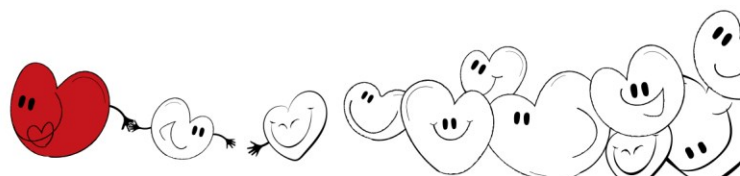
- ۱ برای رسیدن به تبیین دقیق، ابتدا باید روابط بین پدیده‌ها را پیش‌بینی کرد و سپس به توصیف آن‌ها پرداخت.
- ۲ توصیف و پیش‌بینی پدیده‌ها مقدم بر تبیین و کنترل آن‌ها است.
- ۳ با توصیف دقیق از پدیده‌ها دسترسی به پیش‌بینی و کنترل فراهم شده و از این طریق می‌توانیم تبیین کنیم.
- ۴ موفقیت در رسیدن به پیش‌بینی و کنترل، به چگونگی توصیف و تبیین پدیده مورد مطالعه بستگی دارد.

تست ۱۵ کدام مورد به ترتیب، مصداق کامل‌تری برای «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» ارائه نموده است؟

- ۱ کودکان با هوش بالا در مدرسه با چالش‌های بیش‌تری مواجه می‌شوند. - استفاده مستمر از مهارت‌های کنترل خشم، پیامدهای مثبتی در زندگی خانوادگی دارد. - اندازه‌گیری هوشبهر کودکان
- ۲ نوجوانان در تصمیم‌گیری با چه مشکلاتی روبه‌رو هستند؟ - روش تدریس مشارکتی موجب بهبود عملکرد حافظه دانش‌آموزان می‌شود. - رشد شناختی کودکان
- ۳ پیامدهای منفی عدم استفاده از مهارت‌های تفکر چیست؟ - روش‌های مؤثر بر کاهش استرس افراد چیست؟ - رشد روانی - اجتماعی کودکان
- ۴ دلایل فراموشی مطالب درسی چیست؟ - سبک‌های تصمیم‌گیری ناکارآمد چه پیامدهایی دارد؟ - رشد روانی - اجتماعی کودکان

تست ۱۶ موارد زیر، به ترتیب به کدام قسمت از تعریف روش علمی اشاره دارد؟

- مهم‌ترین تفاوت دانشمندان و افراد عادی، در نوع مواجهه و برخورد آنان با مسائل است.
  - دانشمند به دنبال روشن‌سازی و ابهام‌زدایی از موضوع پژوهش است.
  - هنگامی که از مبدأ به سوی مقصد در حرکت هستیم، به جریان عمل گفته می‌شود.
- ۱ جست‌وجوی علمی - تعریف عملیاتی - هدفمندی
  - ۲ جست‌وجوی علمی - موقعیت نامعین - هدفمندی
  - ۳ نظام‌دار بودن - تعریف عملیاتی - فرآیند
  - ۴ نظام‌دار بودن - موقعیت نامعین - فرآیند

تست ۱۷ یک روان‌شناس قصد دارد در یک پژوهش علمی، اضطراب ابتلاء به بیماری کووید - ۱۹ (کرونا) را در بین بزرگسالان بررسی کند، کدام مورد، برای این که خوانندگان این پژوهش مفهوم اضطراب ابتلاء به این بیماری را تقریباً به‌طور مشابه درک کنند، لازم است؟

- ۱ توصیف   ۲ ارائه فرضیه   ۳ تعریف نظری   ۴ تعریف عملیاتی

تست ۱۸ کدام رفتار، در حوزه‌ی شناخت قرار می‌گیرد؟

- ۱ ترس از سوار شدن به آسانسور
۲ برنامه‌ریزی برای مطالعه در طول سال
۳ پرخاش در مقابل بی‌احترامی دیگران
۴ فرار کردن به هنگام روبه‌رو شدن با سگ

تست ۱۹ کدام گزینه، رابطه‌ی علت و معلولی را نشان می‌دهد؟

- ۱ بین قد و وزن افراد رابطه وجود دارد.
۲ اندازه‌ی پا به اندازه‌ی قد فرد بستگی دارد.
۳ از روی نمره‌ی ریاضی می‌توان نمره‌ی فیزیک را پیش‌بینی کرد.
۴ روش تدریس فعال به یادگیری بیشتر دانش‌آموزان کمک می‌کند.

